N°. 356. **DE GRONDWET.** 1854.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . . . *f* 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijken en overlijden, worden geplaatst tegen betaling van *f* 1, het zegelregt daaronder begrepen.

DINGSDAG 18 JULIJ.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten **M. Schooneveld en Zoon**, Beurssteeg, te Amsterdam.
Brieven **franco** aan het Bureau **De Grondwet**, Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . . *f* 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . " 5.50.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement *f* 70, Ned. Cour.

De landrente.

II.

Er zijn nog geen twee jaren verloopen, sedert het ontwerp op het beleid der regering in N. Indië werd ingediend, en in dien korten tijd is het gevoelen der Regering op vele belangrijke punten reeds zeer gewijzigd.

Deze herinnering willen wij niet beschouwd hebben als een verwijt; integendeel, wij achten het prijzenswaardig, dat de Regering, als zij gedwaald heeft door niet genoegzame kennis, daarop terugkomt, al wil zij van hare vroegere dwaling niet met ronde woorden erkennen.

Wat de landrente betreft, is dit het geval gewcest: In 1852 verklaarde de Regering, dat het zemindary en ryotwar-system in Britsch-Indië verval en uitputting hadden veroorzaakt; nu erkent zij, dat de rijkdom ook onder die stelsels is vermeerderd, maar alleen onder de hoogere klassen, en dat wel op gezag van schrijvers.

Zien wij wat de officiële stukken leeren.

Sedert 1834 zijn geene nieuwe belastingen ingevoerd, maar daarentegen sommige verlaagd, andere afgeschaft. Afgeschaft zijn de in- en uitgaande regten, zoo te land als ter zee tusschen de verschillende presidentschappen (5373 (1)), die vroeger, even als nu nog in Ned. Indië, afkomstig van vreemde landen beschouwd werden; afgeschaft zijn alle in- en uitgaande regten langs de landgrenzen, behalve alleen het invoerregt op zout en katoen, en het uitvoerregt op suiker; alle andere artikelen zijn vrij (5377); afgeschaft zijn de regten op het uitoefenen van een bedrijf, behalve in Madras (5384—5391); afgeschaft is het monopolie van tabak in Malabar en Canada, het bragt op 70,000 pd. st. (5392); afgeschaft zijn alle doorvoerregten reeds in 1835, waarvan de opbrengst was 60 lacs ropijen, bijna 600,000 pd. st. (8206—8211); verminderd is de belasting op het zout, en wel van 3¼ tot op 2½ ropij per maand, terwijl de opbrengst, na eerst gedaald te zijn, door vermeerderde consumtie, nu weêr even hoog is als vroeger (5336—5353); verminderd zijn eindelijk de zegelregten, door vele stukken, vroeger aan zegeling onderhevig, er van vrij te stellen (5380—5383).

Door die afschaffingen en verminderingen moet toch wel het staatsinkomen verminderd zijn, zal men zeggen; verre van daar: in 1834—35 bedroeg het 18,407,773 p. st.
in 1849—50 " " 25,160,575
dus vermeerderd met 6,752,802 (2)

Hieronder is echter begrepen de opbrengst van de na 1834 veroverde landen Scinde, Punjaub, de Hill-States en de overige eerst onlangs aangewonnen streken. Ook hier geeft de enquête de bijzonderheden aan; maar voor eene vergelijking van andere jaren.

Het inkomen in het laatste jaar, onder het laatst vorig charter 1833—34 bedroeg 18,016,918 pd. st. In 1850—51 was het 25,536,634 pd. st., eene vermeerdering aanwijzende van [illegible]716 pd. st. De opbrengst der na 1834 ingelijfde landstreken was 2,659,237 pd. st., zoodat de inkomsten van de oude bezittingen der Engelsche compagnie, in 16 jaren tijd, met 4,860,479 p. st. waren toegenomen, of wel met bijna 27 pCt. (8195—8198). Het opmerkelijke daarbij is, dat *alle* bronnen van inkomst waren toegenomen, met uitzondering alleen van het zout, dat iets meer dan 1 pCt. minder bedroeg: een gevolg van de in datzelfde jaar hernieuwde verlaging der belasting, die nog niet door evenredige vermeerdering van consumtie had kunnen opgewogen worden.

Ware er geen ander bewijs: dit eene zou voldoende zijn, om aan te toonen, dat de regering gedwaald heeft. Waar toch *alle* bronnen van inkomsten geregeld jaarlijks toenemen, daar kan toenemende rijkdom en welvaart niet alleen en uitsluitend bij de hoogere klasse plaats vinden, daar *moeten* alle klassen, daar *moet* inzonderheid de meest talrijke, de arbeidende klasse, vooruitgaan.

Dit blijkt dan ook uit het steeds toenemend bedrag van de in- en uitvoeren in Britsch Indie (I pag. 341 en 342): in 1834—35 bedroeg de invoer 6,154,129 p. st., in 1849—50 13,696,696 p. st., dat is 7,542,565 meer, of wel eene vermeerdering van bijna 121 pCt. in 15 jaren.

Katoenen goederen maakten een zeer groot deel uit van dien meerderen invoer: zoo was de invoer van witte katoenen in Bengalen in 1832, 401,000 pd. st., in 1852, 2,227,000 pd. st.; in Bombay was het 351,313 pd. st., in 1852, 1,325,000 pd. st. De geheele invoer van garens bedroeg in 1832, 731,937 pd. st., in 1852, 3,102,256 pd. st. (8047—8053).

Vermeerderde invoer kan op den duur niet bestaan, zonder evenredige vermeerdering van den uitvoer; dat Engelsch Indië, evenmin als eenige andere kolonie of bezitting, op dien regel eene uitzondering maakt, bewijst de staat van uitvoer over die 15 jaren (I, pag. 342); in 1834—35 was de uitvoer 8,188,161 pd. st.; in 1849—50, 18,283,543 pd. st., dat is 10,095,382 pd. st. meer, of wel eene vermeerdering van ruim 123 pct. in 15 jaren.

De in- en uitvoer bestaat uit koopmansgoederen en geld; het is vooral in koopmansgoederen, dat de grootste vermeerdering heeft plaats gevonden: de *invoer* daarvan, die in 1834—35, 4,261,106 pd. st. bedroeg, is vermeerderd met 6,038,782 pd. st., en was in 1849—50, 10,299,886 pd. st. De *uitvoer* van koopwaren in 1834—35, 7,993,420 pd. st. bedragende, is in 1849—50 gestegen tot 17,312,299 pd. st., en was dus toen 9,318,879 pd. st. meer.

Het is echter van belang te weten, van welke soort goederen de uitvoer meer bijzonder is toegenomen. Ware de enquête in Engeland afgeloopen, dan zouden zeker meer uitvoerige statistieke handelsbescheiden zijn overgelegd; nu moeten wij onze toevlugt nemen tot andere stukken, namelijk tot de staten van handel en scheepvaart in Britsch-Indië, jaarlijks te Calcutta uitkomende.

Vergelijken wij dan den uitvoer der hoofdproducten van Britsch-Indie, met weglating van de opium:

	1835.	1850.
Katoen . .	32,755,000 ponden.	118,000,000 ponden.
Zijde. . . .	989,000 "	1,500,000 "
Indigo. . .	3,584,000 "	6,832,000 "

Men ziet het: de uitvoer van alle de oude stapelproducten van Indie is zeer toegenomen, maar daarenboven zijn vele artikelen, die vroeger in bijna niet noemenswaardige hoeveelheden werden uitgevoerd, gedurende dien tijd gewigtige handelsartikelen geworden: wij zullen van eenige der voornaamste de cijfers mededeelen.

		1835	1850.
Suiker.	tonnen.	7.600.	70,000.
Rum.	gallons.	27.	456,000.
Rijst.	centenaars.	179,000.	688,000.
Hennip	do.	34,000.	460,000.
Lijnzaad. . . .	quarters.	270.	27,000.
Raapzaad . . .	do.	186.	70,000.
Wol.	ponden.	3,720.	3,473,000.

Wat leeren nu deze cijfers? *Vooreerst*, dat het ophouden van het bestaan der Oost-Indische compagnie als handelsligchaam in 1834, den ondernemingsgeest der *inlanders* dadelijk heeft opgewekt, zoodat niet alleen de productie der oude stapelproducten zeer is toegenomen; maar er daarenboven vele nieuwe producten aan de markt zijn gekomen, en dat wel in zoo groote hoeveelheid, dat die nieuwe artikelen, nu reeds, veel grooter scheepsruimte tot den vervoer behoeven, dan vroeger voor den geheelen handel van Britsch-Indie noodig was.

Wij leeren er *ten tweede* uit, als wij de uitvoeren uit elk Presidentschap nagaan, 't geen wij hier, om niet te uitvoerig te worden, niet in bijzonderheden aantoonen, dat die meerdere productie zich overal vertoont, zoowel in Bengalen onder het zuivere zemindary-stelsel, als in Madras, waar het ryotwarsystem in volle kracht is, en als in Bombaij, waar alle drie de stelsels bestaan; het meeste echter in Bengalen, waar de onveranderlijke landrente gedurende het geheele tijdvak en reeds lang te voren geheven is; het minste in Madras, waar men van het beginsel van heffing eener, voor vele jaren onveranderlijke rente in sommige gevallen is afgeweken, en eene hoogere rente vordert naarmate de producten meer waarde hebben (6,617); waar men dus eigenlijk geene vaste rente heeft, maar, even als op Java, een gedeelte van den oogst.

Wij leeren er *ten derde* uit, als wij de in- en uitvoeren in verband beschouwen, dat het de mindere en vooral de landbouwende klasse is, die in dat tijdvak voornamelijk in welvaart *moet* zijn toegenomen: de *meer* ingevoerde goederen bestonden toch voornamelijk in zaken voor het gebruik der mindere klassen geschikt, en indien de mindere klasse meer geld had om te koopen, dan moet zij natuurlijk meer producten hebben kunnen verkoopen, om, zoo doende, het voor den inkoop van meerdere goederen benoodigde geld te verkrijgen.

Wij leeren er eindelijk, ten *vierde*, uit, dat vrije arbeid en geheele vrijheid voor elk inlander, om op zijne gronden te teelen wat hij verkiest, in Engelsch Indie grooter toeneming van productie voor de Europesche markt heeft veroorzaakt, dan op Java door verpligten arbeid, dat is door het cultuurstelsel, is verkregen. Zijn dan, moeten wij vragen, de inwoners van Bengalen, van Madras, van Bombaij zoo veel ijveriger; is er bij hen meer veêrkracht dan bij de Javanen? Wij gelooven niet, dat iemand dit in ernst zal kunnen volhouden. Neen, de reden, die hen tot arbeidzaamheid aanspoort, is de zekerheid, dat zij over de vruchten van hunnen arbeid vrij kunnen beschikken, en dat hunne lasten niet vermeerderen naarmate zij vlijtiger zijn. Men vergunne ons hier nog *ééne* opmerking: men is er zoo aan gewoon de heerlijke vruchten van het cultuurstelsel op Java hemelhoog te hooren prijzen, dat velen het gelooven, zonder er over na te denken. Wij zijn overtuigd, dat de meesten, ter goeder trouw, als waarheid aannemen, dat de groote productie van Java iets buitengewoons is. Welnu, met uitzondering van de West-Indische kolonien, is er geen land waar koloniale producten geteeld worden, waar sedert 1834 de productie *minder* toegenomen is, dan op Java. In de zuidelijke staten van Noord-Amerika, op Cuba, in Brazilie, op Mauritius, in Ceylon, in Britsch-Indie, op de Philippijnsche eilanden eindelijk: in *alle* die gewesten is de productie sedert 1834 *meer* toegenomen, in *enkele drie*, *vier malen meer* dan op Java. De cijfers kunnen wij *hier* niet geven, maar ieder, die wil onderzoeken, zal bevinden dat het waarheid is.

Wij hebben boven gezegd, dat in Britsch-Indie de inlander op zijne gronden kan teelen wat hij verkiest: met andere woorden, dat er in Britsch-Indie geene verpligte cultures bestaan. Wij komen daarop terug, omdat ons bekend is, dat men algemeen denkt, dat de cultuur van indigo en van opium daar verpligtend is, en wij stellig weten, dat zelfs de heer BAUD meent dat opium alleen door verpligte cultuur verkregen wordt. Wij achten dit punt van zoo veel belang, dat wij de daartoe betrekkelijke vragen in de enquête zullen overnemen. De wijze van heffing der belasting op opium is allereenvoudigst, en laat den landbouwer geheele vrijheid van handelen: hoe de inrigting is, vindt men duidelijk uiteengezet in de vragen 5354—5366. De vraag 5367 luidt aldus, Mr. ELLIOT: »Uwe aandacht »is er mogelijk op gevallen, dat in sommige nog niet »lang geleden verschenen werken, verzekerd en als »eene grief der landbouwers vermeld wordt, dat zij »tegen hun zin gedwongen worden opium te teelen? »Ik heb die assertie dikwerf opgemerkt, 5368. Is er »eenige waarheid in die verzekering? — Niet de ge»ringste: het is eene cultuur die door de inlanders als »zeer voordeelig beschouwd wordt, en zij zijn er zee »op gezet om die te ondernemen (*and they are extre*

(1) Om voor hen, die in het bezit zijn van de Engelsche enquête het nazien gemakkelijk te maken, zullen wij bij het vermelden van feiten, het doorloopende nommer der vraag telkens opgeven; als wij officiële bijlagen aanhalen zullen wij het nommer van het Rapport en de pagina opgeven.

(2) I pag. 276 en 277.

mely anxious to engage in it)." Het antwoord is eenvoudig maar afdoende; want het werd gegeven door den heer PRIDEAUX, den ambtenaar bij de Oost-Indische Compagnie, belast met het onderzoek van de Oost-Indische correspondentie, voor zoo verre die handelt over de belastingen en de wijze van heffing, dus door den man, die boven alle anderen geacht mag worden de meeste kennis te hebben, van alle bijzonderheden, met de heffing der belastingen in alle de Presidentschappen in verband staande.

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Omtrent het antwoord aan Keizer Nikolaas op de Oostenrijksch-Pruissische sommatie is niets naders bekend geworden. Wij achten het dus niet noodig op nieuw in al de gissingen en redeneringen te treden, die men steeds te dien aanzien in de buitenlandsche bladen vindt. Men spreekt evenwel van een *ultimatissimum*, dat van Weenen naar Petersburg zou zijn gezonden, waarin Oostenrijk eene maand tijds geeft, om de Vorstendommen te ontruimen, terwijl de oorlog na verloop van dien tijd als verklaard moet worden beschouwd, indien de Russen aan die sommatie niet voldoen. Wij gelooven evenwel, dat die berigten voorbarig zijn en dat men in Duitschland vooreerst nog aan onderhandelingen denkt.

De Westersche mogendheden gaan voort met hunne maatregelen om den oorlog met kracht voort te zetten. Volgens berigten uit den *Moniteur* en uit de *Times* zou een corps van 15 à 18.000 man hulptroepen bij de Turken geweest zijn, die den 7 en 8sten de Russen onder de muren van Giurgewo hebben aangevallen en die plaats hebben vermeesterd. De *Moniteur* voegt er, zonder dit echter te bevestigen bij, dat de Turken den Donau ook te Oltenitza zijn overgetrokken.

Dit berigt achten wij ongegrond; want volgens eene latere telegrafische depêche over Weenen zijn de Turksche troepen den 11den weder over den Donau teruggetrokken en hebben de Russen Giurgewo weder bezet. Indien dit berigt zich bevestigen mogt, dan is het gevoelen van de *Times* zeer aannemelijk, dat het gevaarlijk voor de Turken en de hulplegers zou zijn, om zich reeds nu in beweging te stellen en de Russen aan te vallen. Dat blad wijst er toch op, dat de Turken en de bondgenooten zich dan meer en meer van hunne hulpbronnen verwijderen, terwijl de Russen daarentegen door hunnen terugtogt nader bij hun land zijn gekomen en zij de hulpbronnen, die de Vostendommen voor het verblijf van een leger aanbieden, reeds ôf verbruikt hebben ôf die ten hunnen voordeele kunnen aanwenden. Het is, onzes inziens, zeer waarschijnlijk, dat de Turken slechts eene sterke verkenning over den Donau hebben gedaan.

Te Konstantinopel was het gerucht verspreid, dat de Russen den 3den het beleg van Silistria hebben hervat. Dit gerucht zal waarschijnlijk daarin zijn oorsprong hebben dat men in de hoofdstad van het Ottamanische rijk de tijding zal hebben vernomen, dat de Russen op nieuw Wallachije zijn binnengerukt. De onjuistheid van het gerucht zelf springt in het oog.

In de Zwarte Zee schijnt men zich tot eenig belangrijk feit tegen Sebastopol vóór te bereiden, maar volgens de laatste berigten was er nog niets verrigt, dan dat een gedeelte der eskaders voor die haven kruiste. De Turksche admiraals hebben verscheidene hunner schepen naar den Bosphorus teruggezonden, daar zij ze niet in staat achtten aan de operatien deel te nemen. Men houdt zich te Konstantinopel zeer bezig met het onverwachte bezoek en het plotselinge vertrek naar Varna van den hertog van Cambridge. Hij heeft slechts 48 uren in de hoofdstad doorgebragt en is onmiddellijk na een gesprek met den heer von Bruck, den Oostenrijkschen internuntius, waarvan niets is uitgelekt, weder vertrokken.

Men spreekt te Konstantinopel van schitterende feesten, die ter gelegenheid van het huwelijk van een zoon van Reschid-Pacha met de oudste dochter van den Sultan zullen plaats hebben. Men spreekt er zelfs van, dat Reschid den titel van *Derletnaziri* zou ontvangen, een titel, die hem onmiddellijk naast den Sultan en boven den grootvisier zou plaatsen.

Het berigt is thans bevestigd, dat de vereenigde vloot te Barosund is teruggekeerd en niets voor Kroonstadt heeft verrigt. Aan boord van eenige der schepen hebben zich gevallen van cholera vertoond.

Sedert eenige dagen wederspreken de bladen van Hamburg het vroeger daarin opgenomen berigt, dat de vereenigde vloot Bomarsund, op het eiland Aland, zou hebben vernield. Intusschen is het zeker, dat de vloot dat eiland zeer naauw insluit en dat het expeditie-corps, dat bezig is zich te Calais en te Boulogne in te schepen, het eerst naar dat punt gerigt wordt.

Keizer Napoleon heeft de troepen en de kampen geinspecteerd en heeft de Engelsche vloot in de haven bezocht. Hij is aan boord van het admiraalschip gegaan en heeft met den commodore Gray een onderhoud gehad. Zaturdagmiddag ten 4 ure heeft hij met een extra trein Calais verlaten en is ten 11 ure te Parijs aangekomen. De bijeenkomst van den Keizer met Koningin Victoria heeft dus niet plaats gehad. Zaturdag is de inscheping van het materieel der expeditie-troepen aangevangen.

Men meldt uit Weenen van den 13 dezer, dat al de Duitsche mogendheden, behalve Wurtemberg, zonder eenige reserve tot het Oostenrijksch-Pruissische tractaat zijn toegetreden. Hieronder behooren ook Denemarken voor Holstein en Holland voor Luxemburg.

De berigten uit Spanje zijn voortdurend tegenstrijdig. Terwijl de berigten van Gouvernementswege op den meest snoevenden toon dagelijks melden, dat de insurrectie ten onder gebragt is of zal worden, melden de particuliere brieven, dat de opstand op verscheidene plaatsen als Valentia, Ovudo en andere, ondersteuning vindt, en dat O'Donnell zijn leger in verschillende kleine detachementen verdeeld heeft, die la Mancha en Andaluzie doortrekken. Men meldt voorts uit Madrid, dat een insurrectionneel comité zich te Santander heeft gevormd, en dat dit aan de rebellen eene deputatie had afgezonden, met het aanbod om eene aanzienlijke magt, waarover het beschikt, bij die der rebellen te voegen, indien zij het bevel aan de generaals Espartero en Castenada wilden overgeven. Dit gerucht verdient echter bevestiging. Het *Journal des Débats* zegt, dat het plan van de rebellen zou zijn, de geheele tegenwoordige dynastie te verjagen en aan den jeugdigen koning van Portugal den troon aan te bieden. De proclamatien der opstandelingen daarentegen spreken echter van niets dan van trouw aan de Koningin en van het plan om de Koningin-moeder en het tegenwoordige ministerie te verjagen.

Men meldt uit Lissabon van 9 dezer, dat Marokkaansche zeeroovers op nieuw Britsche koopvaarders hebben aangevallen. De kommandant van den *Prometheus* is onmiddellijk naar Tanger gezonden, om er met den consul-generaal van Engeland de noodige maatregelen te beramen. Onmiddellijk na zijne terugkomst is hij naar de kust van Riff vertrokken, waar, naar men wil, een hevig gevecht met de zeeroovers zou hebben plaats gehad.

Men weet, dat het Zwitsersche gouvernement besloten heeft, tot de bijeentrekking van troepen, die in de maand Augustus in het oosten en in het westen van het land zou plaats hebben, tot 24 September uit te stellen. Onmiddellijk daarop heeft de heer Fuog, van Schaffhausen, in den nationalen raad, voorgesteld, om de vorming van die kampen, wegens de duurte der levensmiddelen, geheel uit te stellen. Dit voorstel is slechts met eene meerderheid van ééne stem (45 tegen 44) verworpen.

Men weet ook, dat het uitvoerend gezag van Bern, om staatkundige redenen, de zoogenaamde Grutli-Societeit had ontbonden, en dat deze vereeniging zich tot de bondsvergadering had gewend, met verzoek om hare tusschenkomst. Men geloofde, dat de Bondsraad zich tot het bestuur van Bern zou wenden, met verzoek om zijn besluit in te trekken. Het uitvoerend gezag heeft echter uit eigene beweging, thans haar vroeger besluit tegen de Grutli ingetrokken.

De stoomboot *Calcutta* had berigten uit Bombay tot 7 Junij en uit Calcutta tot 30 Mei aangebragt. De mails uit China, Singapore en Batavia ontbraken. In Britsch-Indie is alles rustig, behalve in het gebied van den Nisam. De *Delhi Gazette* zegt, dat Dost-Mahomed de Engelschen tegen den toenemenden invloed der Perzen en Russen in Herat en Kandakar heeft gewaarschuwd, en om onderstand in geld verzocht heeft. Hij had versterkingen naar Balkh gezonden, welk land door den Koning van Bokhara bedreigd werd, doch aan den anderen kant onderhoudt hij betrekkingen met Rusland en Perzie. De Char zou de Perzen verwittigd hebben, dat nog twee Koningen in Europa zich met hem hadden verbonden, en hem dus uitgenoodigd naar Bagdad te marcheren. De Russen zouden verder verschillende plaatsen in Choland, in de rigting van de grenzen van Urgendsch aangevallen en vernield; en in de woestijnen waterleidingen voor hunne soldaten aangelegd hebben, die zij tot Khiwa wilden uitbreiden. Majoor Outram was benoemd tot bevelhebber en Resident van Aden, in de golf van Perzie.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

ZITTING VAN MAANDAG, 17 JULIJ.

Is ingekomen eene missive van den minister van Koloniën, ten geleide van het verslag nopens den staat en het beheer der Koloniën en bezittingen in andere werelddeelen over 1852. — Drukken en in handen gesteld van twee commissiën, dezelfde als welke benoemd waren voor het verslag van 1851, doch van welke commissiën het rapport nog niet is ingekomen. Zij bestaan, voor het verslag nopens de O. I. Kolonien, uit de heeren: Sloet tot Oldhuis, Rochussen, Heemskerk, Baud en Elout van Soeterwoude; en voor dat wegens de W. I. bezittingen, uit de heeren: van Hoëvell, Mackay, Stolte, Groen van Prinsterer en Luyben.

Aan de orde is het doen der interpellatie door den heer THORBECKE.

De heer THORBECKE vangt aan met de opmerking, dat de moeijelijkheden, waarin zich neutrale mogendheden tot dusverre niet zeldzaam bevonden, mogen worden geweten, onder meerdere, aan twee voorname redenen: *ten eerste* aan de onzekerheid van de regten van onzijdigheid; *in de tweede plaats*, aan den twijfel, of de neutraliteit, of de aangenomen neutraliteit meer dan vormelijk is, of ze wel ernstig gemeend ware? Van daar het grootste belang, dat men zich over de regten der neutraliteit, die een neutrale staat beweert te hebben, duidelijk verklare en omtrent die neutraliteit ook eene duidelijke verklaring uitlokke zoowel van onzijdige als van oorlogvoerende mogendheden. Dit kan thans onder meer gunstige omstandigheden geschieden dan vroeger. Thans hebben Engeland en Frankrijk een over het algemeen aan de regten en de beginselen der neutraliteit gunstige verklaring gegeven.

Indien Groot-Brittannie in zijne nieuwe verklaring nopens de beginselen der neutraliteit geleid ware door het ontzag voor eene groote neutrale mogendheid, voor Noord-Amerika, dan meent hij te mogen onderstellen, dat op dien ommekeer van grooten invloed is geweest, de kracht van de publieke opinie omtrent de regten van onzijdige natien, in verband met de hooge ontwikkeling der belangen van de vrede. De neutrale staat, die de regten van zijne neutraliteit verdedigt, heeft al die magten tot bondgenoot. Aan den twijfel, zoo die mogt ontstaan — en hij ontstaat uiterst ligt — of de neutraliteit van onzijdige staten meer dan vormelijk is, of zij ernstig gemeend is, wordt het best door de openbaarheid te gemoet gekomen, en de openheid moet aan eene constitutionnele regering bijzonder het

Indien — gelijk de geschiedenis daarvan menig voorbeeld levert — indien eene neutrale regering zweeft tusschen sympathie en politiek, tusschen neiging en berekening of dwang, zullen de moeijelijkheden niet zijn te ont... Maar die moeijelijkheden kunnen het best worden vermeden, indien de Regering, zoo als het een constitutionneel Gouvernement betaamt — hare denkwijze, de lijn van haar gedrag, de reden van hare handelwijze aan de vertegenwoordiging blootlegt. Er is nog eene reden, waarom hij zich verblijdt heeft de Kamer te zien deelen in zijn gevoelen, dat het van het uiterste belang is over onze neutraliteit inlichtingen te ontvangen van de Regering. De regten van de neutraliteit raken niet ons alleen; zij zijn van gemeen belang, dat zich veel verder uitstrekt dan de grenzen van ons land. Als wij opkomen voor de regten der neutraliteit en daaromtrent eene verklaring geven, ondervinden wij overal sympathie. Waar nu kan die verklaring beter worden gegeven dan in een' constitutionnelen Staat, dan hier, een Staat, die onder de handeldrijvende Staten gewis eene eerste plaats bekleedt? Hij gelooft, dat het allezins van belang is, omtrent die regten eene verklaring te geven.

Spreker had, toen hij verlof had verzocht om ... te doen aan de Regering, zes punten opgenoemd.

I. Het *eerste* punt betrof hetzelfde onderwerp als de vorige interpellatie, namelijk het liggen van oorlogschepen van krijgvoerende mogendheden op onze reeden, ... ééne onzer voornaamste havens. Wat toen in het antwoord op Sprekers interpellatie de rede van den Minister van Buitenlandsche Zaken mogt schijnen te wenschen over te laten, kon, dacht hij, spoedig door de feiten worden aangevuld, zoodat er niet meer dan eene voorbijgaande ... was geweest. Maar indien sedert dien tijd een ... oorlogschip in eene onzer havens gestationneerd bleef, scheen wel eene nadere verklaring wenschelijk te zijn. ... zegge niet: het is slechts één kotter, want dit schijnt hem onverschillig te zijn en niets af te doen. Wat door één oorlogschip wordt gedaan, kan ook door acht geschieden. De vraag is slechts: met welk doel bevindt zich dat Fransche oorlogschip op ons gebied?

Wanneer hij zich niet bedriegt, als in tijd van algemeenen vrede een oorlogschip eene haven aandoet van een bevriend land, dan geschiedt dat niet, dan nadat daarvan kennis gegeven aan de Regering van dat bevriende land, met welk doel dat oorlogschip zich dáár bevindt. En in tijden van oorlog? Daarvoor hebben de Staten der Vereenigde Nederlanden in 1756 de bekende ... uitgevaardigd, waarbij aan alle oorlogvoerende mogendheden verboden werd hunne oorlogsbodems in onze havens ... ren, anders dan in geval van nood of na daartoe verlof hebben gekregen van de admiraliteit. Zijns inziens is dit teregt bepaald; want de natuurlijke bestemming van een vreemd oorlogschip is niet om te liggen in eene neutrale haven. Een vreemd oorlogschip toch kan worden beschouwd als een stuk vreemd territoir, waarover wij geene politie hebben. Het kan vergeleken worden met ... vreemde troepen, in ons land gelegerd. Hoe zou het zijn, indien een Russisch oorlogschip, om toezigt te houden op onze neutraliteit, ons een gelijk bezoek mogt geven? Wij hebben daaromtrent nog geene klagte van Engeland of Frankrijk vernomen. Maar gesteld eens, de zaak ware omgekeerd, zouden die mogendheden dan geene klagten inbrengen? Hoe, zoo in onze zeehavens eene ... scheepsmagt post vatte, om jagt te maken op de Engelsche en Fransche vaartuigen?

Hij gelooft, dat, als wij behoorlijk willen ... regten der neutraliteit, wij tot rigtsnoer moeten ... Engeland aan neutralen toekent. Wel nu, wat ... Engelsche jurisprudentie in zoodanige gevallen? ... een Engelsch oorlogsschip zich in eene neutrale ... vindt om van dáár als van het punt van uitgang ... honden op neutrale schepen en die, op vermoeden van contraventie, in beslag te nemen, dan wordt door de Engelsche jurisprudentie zulk schip beschouwd als ... te zijn genomen. De minister heeft de ingezetenen gewaarschuwd tegen de overtreding der verbindtenissen der neutraliteit en hij (min.) heeft aan de Kamer ... hij meende, dat de Regering niet verder kon gaan ... nu beoordeelt dit niet op dit oogenblik, maar ... slechts naar aanleiding daarvan eene vraag doen ...

Er heerscht namelijk op dit oogenblik tusschen ... scheidene neutrale mogendheden een verschil van ... wijze, een verschil over de uitvoering der neutraliteit ... éénc Staat toch stelt straf op het overtreden der neutraliteit; anderen daarentegen (en zoo ook wij) ... daartegen alleen. De eersten meenen, dat overtreding ten deze moet voorkomen door straf ... omdat het van belang is, dat de ingezetenen ... houden van overtreding van pligten, door den ... opdat zij niet aan vreemde mogendheden mogen ... geleverd, en omdat de overtreders dier verbindtenissen ... ganschen handel van het land in verdenking ... kunnen brengen. Wanneer een neutrale Staat ...

in contraventie der regels van de neutraliteit, dan kan wel het vermoeden gewettigd worden, dat die neutraliteit dáár niet ernstig gemeend is. Nu wil hij aannemen, dat er bijzondere omstandigheden kunnen bestaan, die belemmeren of wêerhouden den maatregel van strafbedreiging te nemen. Nu is de vraag: zijn die omstandigheden hier aanwezig?

Wij hebben in de tariefwet van 1845 eene bepaling opgenomen, volgens welke de Koning den vervoer of uitvoer van ammunitie gedeeltelijk kan verbieden. Is nu de Minister bereid te zeggen, waarom van dat regt althans onder deze omstandigheden geen gebruik is gemaakt.

In zijn antwoord op sprekers vorige interpellatie had de Minister verklaard, dat zich nog geen voorbeeld had opgedaan van inbreuk onzerzijds op de regten der neutraliteit. Hij vraagt nu, of de Minister ook weet, of zich sedert dien tijd daarvan geene voorbeelden hebben opgedaan? Zijn er ook schepen opgebragt? hoe vele? en in welke haven?

II. Het *tweede* punt, dat Spr. had aangestipt in de vorige vergadering, betrof de gevolgen van eenen aankoop van schepen van oorlogvoerende mogendheden door neutralen; van eenen aankoop, gedaan na het begin der vijandelijkheden. Tegen eenen dergelijken aankoop heeft de Fransche Regering eene oude publicatie (van 1778) in herinnering gebragt en hier en daar zelfs geïnsinueerd. Volgens die publicatie heeft er, bij feitelijke contraventie, al dadelijk opbrenging en verbeurdverklaring plaats na het begin van vijandelijkheden. Hij veroorlooft zich evenwel de opmerking, dat deze strenge leer niet in overeenstemming is met de practijk, met de maritieme jurisprudentie van Groot-Brittannie.

Het zal gemakkelijk zijn voorbeelden op te sporen, waaruit blijkt, dat die mogendheid steeds het beginsel heeft voorgestaan, dat zulk een schip, na den aanvang van den oorlog, *bona fide* de eigendom van onderdanen eener neutrale mogendheid, ook als neutraal eigendom moet worden geëerbiedigd. En in overeenstemming met die practijk is nog onlangs geantwoord in het Lagerhuis op de gedane vraag: of een Russisch oorlogsschip, dat verkocht was aan neutralen, en bevaren door Russische manschappen, — kon worden opgebragt? Wat nu heeft de advokaat-generaal der Kroon daarop geantwoord? Het kan *niet* opgebragt worden, altijd in de veronderstelling, dat dat schip *bona fide* was de eigendom van onderdanen eener neutrale mogendheid, en dan maakte het geen onderscheid of het nog bevaren werd door Russische manschappen.

Spr. heeft nu met eenigen schrik gezien, dat door eene der voornaamste kamers van koophandel is bekend gemaakt, dat de Fransche Regering eene andere meening is toegedaan; en daaruit had hij afgeleid en hij hoopt zich daarin te bedriegen, — dat men zich daartegen niet verzette. Hij meent inderdaad dat er reden bestaat, om zich tegen die meening te verzetten. In ons handelsbelang, maar ook in het belang van alle neutrale mogendheden. Moest dat belang nu niet te Parijs zijn aangedrongen, juist te eerder naardien wij in onze meening versterkt zijn door de uitlegging van de Engelsche Regering? Een schip is zoo goed een koopwaar als een baal goed; en hij vraagt alzoo, of het niet van belang is, niet alleen voor ons maar ook voor alle neutrale mogendheden, dat alle verdenking dienaangaande worde weggenomen.

III. De *derde* vraag is deze: Kunnen wij neutralen eigendom van onderdanen van eene der oorlogvoerende mogendheden overbrengen naar de landen der andere? Kunnen wij bijv. Russisch eigendom naar Engeland brengen? Daarop heeft lord Clarendon geantwoord in een geschrift, den 12 April ll., van het Ministerie van Buitenlandsche Zaken in Engeland uitgegaan, daarop nederkomende, dat zoodanig goed onderhevig is aan prijsverklaring, tenzij het *bona fide* neutraal eigendom zij geworden; en derhalve, alsnog Russisch eigendom zijnde, kan het worden genomen. Hij vraagt nu, of men die verklaring moet aannemen zonder verzet? Die verklaring, dunkt hem, is in strijd met het hoofdbeginsel, met de algemeene regelen, door Engeland en Frankrijk zelf aangenomen. Volgens hun stelsel is Russisch goed alleen aan confiscatie onderhevig, wanneer het in handen van Engeland en Frankrijk komt, maar niet in handen van neutralen berust. En nu is intusschen laatstelijk, gelijk hij zoo even opmerkte, aangenomen, dat Russisch goed ook aan confiscatie onderhevig is, wanneer het is ingescheept in Pruissische havens op weg naar Engeland. Hij gelooft, dat het een punt van hoog aanbelang is, dat daaromtrent eene nadere, duidelijke verklaring worde afgegeven.

IV. Hoe zal gehandeld worden met een aangehouden Nederlandsch schip, opgebragt in eene van onze havens? Zal men die opbrenging gelijkstellen met eene neming door den vijand, en oordeelen, dat het schip, in het eigen land teruggekeerd zijnde, weder genot heeft van de neutraliteit, en dus weder vrij is geworden, of blijft de opbrenging haar regtsgevolg ook binnen 's lands behouden? Hij wenscht hierover vooral licht; hij wenscht hierover bepaald het gevoelen der Regering te vernemen. Is het laatste waar, blijft ook in dat geval de opbrenging haar regtsgevolg behouden, moet dan daaromtrent beslissen de regter, niet van het land van opbrenging, maar van het neutrale land, of wel, moet de beslissing langs diplomatieken weg geschieden?

V. De *vijfde* vraag is nieuw en betreft een punt, dat onlangs is voorgekomen, namelijk van deelneming hier te lande of elders, deelneming van particulieren en deelneming van beurzen, aan eene leening door eene oorlogvoerende mogendheid uitgeschreven. Eene oorlogvoerende mogendheid schrijft eene leening uit. Is het nu eene krenking der neutraliteit, zoo de onderdanen of beurzen van eene neutrale mogendheid aan zoodanige leening deel nemen? De Fransche officiële papieren hebben gemeld, dat onze Regering het verlangen van Engeland en Frankrijk, om de deelneming aan de Russische leening tegen te gaan, heeft bevorderd. Wil de Minister nu zeggen, wat daarvan is, en of onze Regering zoodanige deelneming beschouwt als eene krenking van onze neutraliteit?

VI. In de laatste plaats wenscht hij inlichting te bekomen over onze houding ten aanzien van zekere mededeeling, die door Oostenrijk schijnt te zijn gedaan aan de Bonds-vergadering en welligt ook aan afzonderlijke staten, betreffende een tractaat, tusschen hen gesloten. Het schijnt, dat Oostenrijk en Pruissen hebben willen voorbereiden eene algemeene deelneming door de Duitsche Staten aan het door hen gesloten verdrag. De Duitsche bladen hebben intusschen vermeld, dat Denemarken en Nederland zich van die toetreding zouden hebben onthouden en verklaard, dat die deelneming zou strijdig zijn met hunne neutraliteit. Dit nu is tegengesproken door een onzer bladen in een berigt, dat het voorkomen had officieel of officieus te zijn gegeven.

Volgens dat blad was de verklaring van onzen gezant te Frankfort niet negatief, en zou deze hebben te kennen gegeven, dat Luxemburg de handelingen van Oostenrijk en Pruissen volkomen billijkt. Wat is nu daarvan? Is de minister dus ook bereid een antwoord te geven, welke betrekking heeft tot eenige onderhandeling omtrent het Pruisisch Oostenrijksch verdrag?

Ziedaar de vragen, die hij wenschte te doen. Het is hem niet te doen om polemiek te voeren, maar het is hem te doen, om licht, dat hij gelooft op deze punten noodig te zijn, en dat mag geacht worden ook te zijn in het algemeen belang.

De MINISTER VAN BUITENLANDSCHE ZAKEN zou gaarne gewenscht hebben, dat de spreker hem vooraf de vragen had medegedeeld, welke hij voornemens was te doen. In het algemeen moet hij opmerken, dat eenige dier vragen reeds ten onzen genoege beslist zijn, dat nopens andere de aandacht van het buitenland bijzonder is gevestigd, en dat omtrent enkele het vragen van inlichting welligt kwaad, maar zeker geen goed kan doen. Handel en scheepvaart zijn steeds van alles onderrigt wat zij kunnen, wat zij mogen doen. Groote verpligting heeft men in dat opzigt aan de Kamers van koophandel en fabrieken, wier voorzigtige tusschenkomst hoogst nuttig in deze zaak heeft gewerkt. Z. Exc. weet niet of op het doen der vragen wel groote goedkeuring zal worden ondervonden, welke parlementaire vormen de spreker toch moge in acht genomen hebben, kunnen zoo ligt goede bedoelingen worden miskend of aan den dunk van voorzigtigheid altijd eenige aanstoot worden gegeven.

Hoe dit ook zij, zoowel als de spreker weten moet wat hij vraagt, is Z. Exc. verantwoordelijk voor de wijs waarop hij antwoordt. Zijn antwoord zal dan ook zeer kort zijn, en niets meer bevatten dan hij begrijpt, dat met het belang en de zekerheid van het Rijk, met het belang van handel en scheepvaart is overeen te brengen. Hij zal dan ook liever iets te weinig dan te veel zeggen; zich liever blootstellende aan miskenning, dan gevaar te loopen te verbreken wat in het belang van het Vaderland moet worden behouden. Hij mag niet voorbijzien, dat woorden in het geheim van het kabinet gesproken, in het openbaar toch eene geheel andere uitwerking zouden kunnen hebben.

Z. Exc. plaatst twee algemeene punten op den voorgrond. Ten *eerste* dat volgens art. 89 der Grondwet, de ministers verpligt zijn inlichtingen te geven die hun gevraagd worden. Doch dit geldt alleen over daadzaken, en geenszins kan eene uiteenzetting van stelsels, eene ontwikkeling van denkbeelden over abstracte stellingen, worden gevorderd. Hij zou dit in dit bijzonder geval ook strijdig oordeelen met het belang van het Rijk. Hij is ook zoo laatdunkend niet, om als hoogleeraar in het volkenregt op te treden, noch zoo nederig om een examen, van wien ook, te ondergaan. Hij stelt zich dus voor alleen te antwoorden op die vragen, die stellige daadzaken betreffen en door den spreker gedaan zijn.

Eene tweede algemeene aanmerking is deze (en hij is het met den spreker daaromtrent volkomen eens), dat als de minste twijfel bestaat over de eerlijkheid, waarmede de onzijdigheid wordt in acht genomen, openbaarheid allezins wenschelijk te achten is. Maar dan moet de vrager ook weten, of de Regering eerlijk te werk gaat en wat hij daarvan denkt. Eerlijkheid en regtvaardigheid maken toch de kracht uit van den kleineren staat. Gelooft men aan die eerlijkheid, dan moet er zelfs zijdelings geen blaam op de Regering worden geworpen. Gelooft men aan die eerlijkheid niet, dan moet men er rond voor uitkomen. Z. Exc. acht dergelijke zijdelingsche aanval schadelijk. Zoodanige gedeeltelijke openbaarheid is gevaarlijk. Hij heft dien sluijer op en meent te moeten verklaren, dat er bij de Regering geen strijd tusschen sympathie en politiek bestaat.

De eenige sympathie, die zij heeft, is de sympathie voor de belangen van het vaderland, die men zorg dragen moet, dat niet worden gecompromiteerd. Onze sympathie en onze politiek lossen zich op in het belang van het dierbare vaderland. En dat belang vordert de strikst mogelijke onzijdigheid. Er kan daarover geen twijfel bestaan. En zoo er bij eenig lid in deze vergadering te dien aanzien eenigen twijfel mogt gevonden worden, dan is het wenschelijk, dat er geen aanval in de verte plaats vinde, maar daagt Z. Exc. dat lid uit, eene stemming over de gedragslijn der Regering te doen plaats hebben. Er kan over dat punt geen verschil bestaan, dan alleen wanneer men een voorwendsel zocht om de Regering de lijn van strikte onzijdigheid te doen verlaten.

Z. Exc. komt thans tot de beantwoording van de gedane vragen. Wat de eerste vraag betreft, wijst hij op hetgeen door hem in de zitting van 17 Junij jl. is aangevoerd. Hij neemt niets terug van hetgeen hij toen gezegd heeft. Sedert geruimen tijd bevindt zich geen vreemd oorlogsvaartuig op ons gebied. Reeds vroeger heeft hij de verzekering gegeven, dat de Fransche kotter in onze havens niet kwam met het doel, dat sommigen veronderstelden. Wij hebben in onze havens een Russisch en een Franschoorlogsvaartuig ontvangen. Bij beider komst had men de meest voldoende verzekering. De uitkomst heeft de juistheid van het vroeger medegedeelde bevestigd. Het eene vaartuig is ter slooping verkocht, het andere is vertrokken, zonder dat het gedrag van den bevelvoerder tot eenige de minste klagt heeft aanleiding gegeven. Z. Exc. meent van zijne zijde bij de gedane vraag eene andere te mogen voegen, of het namelijk aan den spreker of aan iemand anders bekend is, dat zelfs eene enkele visitatie van een schip onder Nederlandsche vlag geschied is door een Franschen kruiser. Hij spreekt niet van binnen ons zeegebied, want dat ware schennis van ons regt, maar in open en volle zee. Hem is zoodanig geval niet bekend, en hij heeft reden om het er voor te mogen houden, dat zoodanige visitatie tot hiertoe geen plaats heeft gehad. De spreker heeft gevraagd, waarom de Regering niet eenige maatregelen had genomen. De Regering heeft gemeend zoodanige strafbepalingen als spreker heeft bedoeld, niet te moeten provoceren. Geen lid der Kamer heeft daartoe ook eenig voorstel gedaan. En zulks te regt; want hem is geene enkele omstandigheid bekend, dat er door bijzondere personen eenige transgressie van de pligten der onzijdigheid zou hebben plaats gehad. Ook heeft de spreker gevraagd, waarom de bepalingen van het tarief werden toegepast en waarom de Regering den uitvoer van amunitie en krijgsvoorraad niet had verboden. Het antwoord is eenvoudig. Ons land kan dit niet doen, omdat het zijne kolonien moet voorzien en omdat de handel daardoor zeer aanmerkelijk zou lijden. Wij zijn niet bij magte, om gelijk b. v. Hamburg, partiëlen uitvoer te verbieden. Maar verheugen wij ons ook, dat er geene strafbepalingen gesteld zijn en dat er ook geene overschrijding van de neutraliteit heeft plaats? gehad. Ja, er zijn vier koopvaardij-vaartuigen opgebragt, beschuldigd van schending der blokkade van Riga, maar Z. Exc. gelooft, dat die beschuldiging ten onregte geschied is en dat er alle hoop bestaat, dat zij vrij zullen komen.

Wat de *tweede* vraag aangaat, nopens den aankoop van een Russisch vaartuig na de oorlogsverklaring? Z. Exc. zal ook ten aanzien van dit punt niet treden in een onderzoek van eene abstracte regtsleer. Het moge waar zijn, dat men in Engeland daaromtrent andere beginselen aankleeft, zeker is het, dat Frankrijk zich beroept op art. 7 van een Fransch reglement van 26 Julij 1778, om den verkoop onwettig te verklaren. Zoodra de Regering officieus daarvan was onderrigt, heeft zij daarvan op vertrouwelijke wijze mededeeling gedaan aan de Kamers van Koophandel. Dit is niet openlijk in de *Staats-Courant* geschied, ten einde dezerzijds zelfs den schijn niet aan te nemen, dat het beginsel gegrond was. De mededeeling vond vertrouwelijk plaats, omdat men niet geacht wilde worden de zaak te sanctionneren.

Zoo ziet men dat men, door zich de zaken verkeerd voor te stellen, aan de daden der Regering eene verkeerde uitlegging zou kunnen geven. Zoodanig geval, als waarop de mededeeling sloeg, heeft zich hier voorgedaan. Reeds vóór den 19 Mei, dus vóór de oorlogsverklaring, had een aanzienlijk Engelsch huis, te Rotterdam gevestigd, een Russisch schip gekocht en het onder Nederlandsche vlag gebragt. Het was bestemd naar Archangel. Het schip is echter niet vertrokken. De eigenaars verlangden vooraf de verzekering te erlangen, dat hun Nederlandsch eigendom geëerbiedigd zou worden. Op hun verzoek heeft de minister, door middel van den Nederlandschen gezant te Parijs, de noodige pogingen daartoe aangewend. Hij meent dat dit op goede gronden is geschied. Immers dat was ook het oordeel van den kundigen regtsgeleerde, die te Rotterdam de raadsman der belanghebbenden was.

Tot hiertoe heeft hij echter niet kunnen verkrijgen wat hij verlangd had. In de laatste mededeeling daaromtrent, van de zijde der Fransche Regering ontvangen, wordt te kennen gegeven, dat, daar er verschil over het regtspunt bestond, de eigenaars moesten weten wat zij moesten doen en dat, zoo zij werden aangehouden, de regter zou moeten beslissen. Die mededeeling is op 27 Julij jl. terstond na de ontvangst ter kennisse van de belanghebbenden gebragt. Sedert dien tijd heeft Z. Exc. niets verder van hen vernomen.

Wat de *derde* vraag aangaat, de regten der neutralen zijn bekend. In de *Staats-courant* is openbaar gemaakt al hetgeen daartoe betrekkelijk en de ophelderingen en uitleggingen, waartoe zulks in Engeland heeft aanleiding gegeven. Hij beschouwt dit punt niet twijfelachtig. Aan de beide verklaringen wordt door Engeland en Frankrijk de hand gehouden.

Nopens de *vierde* vraag, die algemeen gesteld was, maar dat op een plaats gehad hebbend voorval slaat, zegt Z. Exc. dat zich het bedoelde geval onlangs met den JONGEN ALBERT, kapitein VAN DER ZEE, heeft voorgedaan.

Dat is eene aanhangige quaestie waarover tusschen de Nederlandsche en Engelsche regeringen onderhandelingen worden gevoerd. Z. Exc. acht het daarom ongeoorloofd, om over dat punt op dit oogenblik in verdere ontwikkeling te treden.

Wat het vijfde punt aangaat, nopens de deelneming hier te lande aan eene leening van eene oorlogvoerende Mogendheid, merkt Z. Exc. op, dat het daaruit weder blijkt, hoe men eene zaak door eene min juiste voorstelling op een verkeerd terrein kan plaatsen. Er is geen sprake van eene Russische leening, waaraan hier te lande zou zijn deelgenomen. De Russische Regering heeft eene leening gesloten met een bankier te Petersburg, en die bankier heeft

zijn eigendom te koop aangeboden te Berlijn, Amsterdam en elders. Er hebben nopens deze zaak tusschen de Nederlandsche en Fransche regeringen mondelinge communicatien plaats gehad en er zijn ophelderingen gegeven, die tot wederzijdsch genoegen zijn afgeloopen en ten gevolge waarvan de regten van Frankrijk als eene oorlogvoerende staat en die van Nederland als neutrale staat geëerbiedigd zijn.

En wat de *zesde* vraag aangaat, betrekkelijk de mededeeling aan den Duitschen bond nopens het traktaat van 20 April, weswege, zoo als de Spreker heeft gezegd, een onzer bladen eene officiële of officieuse verklaring heeft gegeven, merkt Z. Exc. op, dat het hem aangenaam is, dat hij in de gelegenheid gesteld is om te kunnen zeggen, dat er geen enkel blad is, dat onder den invloed van het Ministerie in het algemeen of van hem in het bijzonder staat. Nimmer doet hij aan eenig blad eenige mededeeling van politieken aard. Als hij meenen mogt dat eenige mededeeling wenschelijk ware, dan bestaat daartoe in deze Kamer ruimschoots gelegenheid. Hij zou het voorbeeld niet willen geven, dat eenig gezant zich op eenig dagblad kan beroepen om over de handelingen der regering opheldering te vragen.

Ook hij heeft het bedoelde dagbladartikel gelezen en was daarover zeer getroffen. Hij heeft bij zijn Ministerie een onderzoek ingesteld, waarbij het hem weder gebleken is dat het Departement van Buitenlandsche Zaken altijd het regt moet worden toegekend, dat de zaken daar met de meest mogelijke discretie worden behandeld en dat er nimmer eenige ontrouw wordt gepleegd. Later heeft hij ontdekt van waar het berigt kan afkomstig zijn, maar als man van eer kan hij verklaren, dat dit het geval niet is van het Departement van Buitenl. Zaken.

Wat de zaak zelve aangaat, zij is door de dagbladen bekend geworden. Hij ziet er dus geen bezwaar in, ter griffie over te leggen, zoowel de nota van Oostenrijk en Pruissen, als het dezerzijds gegeven antwoord. Men zal daardoor volledige kennis van deze zaak erlangen. Het antwoord komt daarop neder, dat de Koning-Groot-Hertog er geen bezwaar in vindt, aan de wenschen van Oostenrijk en Pruissen te voldoen, wier gedrag wordt gebillijkt, maar daar er geen sprake van eene definitieve beslissing was, heeft men ook op de houding van het vervolg niet gemeend te moeten prejudicieren.

En hiermede meent Z. Exc. het antwoord op de gedane vragen te moeten bepalen.

De heer **Thorbecke** heeft nogmaals het woord, ter beantwoording van den Minister. Spr. behandelt eerst eenige algemeene stellingen, door Z. Exc. ontwikkeld. De Minister is van oordeel, dat de te geven inlichtingen alleen moeten loopen over daadzaken, en niet over abstracte stellingen. Spr. moet hierop antwoorden, dat dit kan afhangen van de opvatting des Ministers. Deze heeft zich zeer gevoelig betoond over de bedoelingen, welke men welligt aan de Regering wilde toeschrijven. Men zou welligt kunnen zeggen, dat deze gevoeligheid wel als eene wederlegging zou kunnen worden beschouwd van hetgeen hij zegt. Maar Sp. meent, dat hier geen sprake van bedoeling kan zijn, noch van de Regering noch van een lid der kamer, dan voor zoo verre die uit zijne gezegden blijkt. Alle verdere inquisitie naar bedoeling is minstens ongepast en overbodig. En wat nu de bijzondere punten der interpellatie betreft: I. Daarbij is juist het heilzame eener interpellatie gebleken. De Minister heeft nu medegedeeld, dat het Fransche schip niet meer hier was. Velen meenden met spr., dat het er nog altijd was. Hij heeft ook gezegd, *indien* het er nog was, dan wenschte hij ophelderingen ten aanzien van een feit, dat, naar het oogenblik althans, vervallen is. De Minister heeft gezegd, dat de regering geen partieel verbod van uitvoer van ammunitie kan geven. Spr. begrijpt dit niet, immers het tarief zelf gewaagt van *geheel* of *gedeeltelijk* verbod. Zoodanig verbod kan natuurlijk niet strekken, om den eigen uitvoer naar de kolonien te verbieden. II. Spr. moet openhartig bekennen, dat hij zijne inlichtingen ten deze uit een dagblad heeft geput. Hij heeft ook niet gewaagd van eene kennisgeving der regering, maar uit de mededeelingen aan de Kamers van Koophandel zou men kunnen opmaken, dat de Regering de meening deelt met Frankrijk, dat geen Russisch schip mogt worden gekocht. III. Hier is juist uitgekomen de strijd tusschen de algemeene verklaringen van de Engelsche en Fransche regeringen en de latere explicatie. De Minister heeft gezegd te *gelooven*, dat men er is op teruggekomen. Spr. wenschte hieromtrent *zekerheid*. De *twee* volgende punten hebben ons niet verder gebragt.

Spr. wil aannemen, dat er bij den Minister redenen bestaan, ofschoon die niet bevroedende, op grond van Art. 89 Gwt., deze punten niet te beantwoorden. Wat betreft het laatste punt, hieromtrent heeft de Minister in zoo verre aan het verlangen des spr. voldaan, door overlegging van stukken. Op één punt heeft de Minister echter niet geantwoord, hoe verre het namelijk staat met de toetreding tot het tractaat van 20 April.

Hiermede is deze interpellatie geëindigd.

Daarna zijn negen naturalisatie-wetten aangenomen, en hebben een aanvang genomen de algemeene discussiën over het Wetsontwerp, houdende vaststelling van het reglement op het Beleid van de Regering in Nederlandsch Indië. Het woord hebben gevoerd de heeren Baud, Stolte, Elout, en van Bosse. Morgen geven wij daarvan een kort overzigt, wijl ons heden daartoe de ruimte ontbreekt.

Voortzetting morgen ten 11 ure.

's Gravenhage, 17 Julij.

* Het heeft Z. M. den Koning wederom behaagd, ten behoeve der Vereeniging tot bevordering van ambachten onder de Israëlieten te 's Gravenhage, op nieuw eene bijdrage uit HD. bijzondere fondsen toe te staan.

---

* De toevloed van inwoners en vreemdelingen, die zich gisteren naar Scheveningen begaven, was verbazend groot. Op het groot stedelijk badhuis bevonden zich ruim 120 personen aan de table d'hôte. Het terras was des namiddags eivol, zoodat men met moeite zitplaatsen kon verkrijgen. Dit was evenzeer het geval in de zeebad-inrigting van den heer Maas. Ook de overige ververschingsplaatsen werden druk bezocht, honderden rijtuigen reden derwaarts, en bij de menigte van voetgangers, heeft men van geene ongelukken vernomen.

---

* In de residentie zijn aangekomen en aan het *Hôtel de l'Europe* afgestapt de heer Liszt, beroemd pianist, de heer Donders, hoogleeraar te Utrecht, en de heer C. V. Chevallier, Hoofd-Ingenieur van de openbare wegen en bruggen in Frankrijk.

* Naar men verneemt, zal er morgen bij Z. M. den Koning van Portugal, ontvangst plaats hebben van het corps Diplomatique, de Ministers en de militaire autoriteiten.

---

* Men leest in een der dagbladen, dat de 6de haringjager is gekomen met 174 ton haring. Dat is eene vergissing; want deze laatste haringjager heeft slechts 1¾ ton aangebragt. De zes jagers hebben gezamenlijk aangebragt 254¾ ton, in plaats van 1000 à 1200 ton, welke, bij goede vangst, daarmede werd verwacht.

Naar wij vernemen, zal aan den heer H. Zollinger eene concessie worden verleend tot het planten van kokosboomen en het bereiden van kokosolie. Daartoe zullen hem 1800 bouws woeste grond, in de eene of andere residentie van Java in erfpacht voor 99 jaar worden afgestaan. De oud Gouverneur-Generaal Rochussen en eenige andere kapitalisten verstrekken hem het noodige kapitaal. (Tijdschrift voor Ned. Indie.)

Maassluis, 15 Julij. Gisteren is alhier van de werf *Hollandsch trouw*, van den scheepsbouwmeester Uittenboogaard, van stapel geloopen het brikschip *Maasland*, bestemd voor de groote vaart, te voeren door kapitein S. Post.

Utrecht, 16 Julij. Onze militairen zijn ijverig in de weer, om zich gereed te maken en te organiseren voor het betrekken der kampementen. Voor de kavallerie heeft men reeds op verscheidene plaatsen aanschrijvingen ontvangen, terwijl men alhier reeds druk bezig is, om het kamp van Zeist in orde te brengen. Daartoe worden reeds sedert eenige dagen door de treinpaarden van de alhier in garnizoen liggende veldartillerie de goederen voor het kamp overgebragt. Het korps mineurs en sapeurs is gisteren morgen vroeg in zijn geheel naar het kamp vertrokken, slechts een 12tal manschappen alhier achterlatende. De geheele ligting van 1851, die zich met groot verlof bevindt, en een gedeelte van de ligting van 1852, dat gepasseerde jaar slechts 4 maanden onder de wapens kwam, zijn tegen den 20 der volgende maand in de wapens geroepen. In hunne plaats bekomen de miliciens en plaatsvervangers van 1852 groot verlof. *(U. C.)*

◁ **Amerongen**, 16 Julij. Omtrent den staat der veldgewassen in deze streken, vernemen wij gunstige berigten. Over 't algemeen staan de producten naar wensch en beloven zij een' overvloedigen oogst.

Tot heden bleven wij hier gelukkig van hagel bevrijd.

— De voorraad van tabak (Bestgoed 53ste gewas) die hier nog in handen van planters was, is in de afgeloopen week, op p. m. 10,000 ned. ponden na, opgeruimd ad. *f* 12½ de 50 ned. ponden, of iets daar boven; wegens hooger prijs vorderingen, zijn er overigens geen afdoeningen tot stand gekomen.

⌓ **Apeldoorn**, 16 Julij. Heden namiddag 4 uur is Z. M. de Koning van Portugal met gevolg op het Loo aangekomen. Een hofrijtuig was Z. M. dezen morgen van hier te gemoet gezonden.

— De eerste paardenmarkt ll. Donderdag, heeft weinig beantwoord aan de verwachting; er waren niet meer dan 30 à 40 paarden aan de lijn; de plaatsing derzelve werd ook als ongunstig beschouwd.

— In de vergadering den 13den alhier gehouden, heeft de afdeeling IJsseloever der Geldersche Maatschappij van Landbouw, besloten: zich tot de Hooge regering te wenden met het verzoek, dat bij aanbestedingen voor het leger in het vervolg geene buitenlandsche koornsoorten als vereischten mogen worden bedongen, zijnde eene onnoodige kwetsing van het nationaal gevoel, daar men bij magte is de verlangde hoedanigheden te omschrijven zonder de herkomst daarbij op te geven. In dezelfde vergadering werd de stand der veldgewassen in deze streken algemeen geroemd, alleen wortelen schijnen te zullen mislukken, terwijl de bekende aardappelenziekte zich hier en ginds begon te vertoonen.

Meppel, 14 Julij. De opkoopingen van paarden duren nog steeds voort. Het aantal koppel-paarden, in korten tijd alhier doorgetrokken, is ongewoon groot. Men moet zich inderdaad verwonderen over het schoone ras dezer paarden; Friesland en Groningerland leveren de meesten op. Men zegt, dat deze opkooping geschiedt voor rekening van het Fransche Gouvernement, ten einde gebezigd te worden in den oorlog tegen Rusland, en dit is niet onwaarschijnlijk, in aanmerking genomen den hoogen prijs, die voor sommige paarden wordt besteed. Volgens verzekering van stal- en logementhouders alhier, bevinden er zich paarden onder, waarvoor was betaald *f* 5 à 600.

(N. D. C.)

---

*□, **Langstraat**, 15 Julij. De te velde staande ... deze landstreek, deelt, op zeer geringe uitzondering ... ruimschoots in den voordeeligen staat, waarvan ... schillende deelen des vaderlands reeds melding ge...

De tarwe en rogge zijn krachtig ontwikkeld en ... zoo in kwaliteit als kwantiteit eenen ongekenden oo... boekweit staat niet minder voordeelig en kan, een ... gewas opleveren. Evenzoo is het met alle overige ve... ducten gesteld; garst, haver, vlas, hennip enz. alles ... het vooruitzigt, dat de landman de, hem in de laatste ... door hagelslag, ziekte en misgewassen getroffen ramp... eenigzins zal kunnen te boven komen.

De aardappelen staan almede allervoordeeligst. De vroeg... zijn over het algemeen goed van smaak en de opbreng... zeer voldoende. Genoemde soort is echter niet meer v... van de bekende noodlottige ziekte, ofschoon in minde... mate aangetast zijnde, dan in vorige jaren. Ook maak... dezelve geene spoedige vorderingen. De latere soorten st... nog gezond en zijn reeds vergevorderd. Alleen diegene ... welke door nachtvorsten te lijden hadden zijn nog ... achteren en laten te wenschen over.

Het schijnt, dat zich de ziekte meest uitbreidt wanne... de knol een zekeren graad van wasdom bereikt heeft.

Moge het product al eenigzins beneden de verwachti... blijven, die men er aanvankelijk van koesterde, zeer ze... is het, dat ruimschoots in de behoefte zal kunnen voorzi... worden en de hoedanigheid die der vorige jaren verre o... treffen zal. De prijzen zijn reeds nu zoo matig dat ... geringeren stand, die zoo geruimen tijd van het gebr... der aardappelen verstoken was zich meer in het ge... derzelve stellen kan.

---

*□, **Loon op Zand**, 15 Julij. In deze gemeente ... thans de benoeming plaats gehad, der bij art. 131 ... gemeentewet bedoelde commissie uit de ingezetenen, ... welke, benevens aan den raad, de door Gedep. Sta... ontworpen wijze en voorwaarden van splitsing dezer ... meente zal worden voorgelegd.

Daar de groote meerderheid dier commissie, zoowel ... van den raad, uit inwoners van Kaatsheuvel bestaan, ... het ontwerp van de wijze en voorwaarden van split... uit een financieel oogpunt zeer bezwarend voor dat geh... is, zullen de door deze twee ligchamen uit te brengen ... vyzen zeer weinig in overeenstemming met genoemd ... werp zijn.

Men is vrij algemeen van gevoelen, dat te laat zal ... den ingezien, dat die zucht tot scheiding voor beide ... meenten heillooze vruchten heeft opgeleverd.

Eerste Huwelijks-afkondiging

Zondag, 16 Julij 1854.

Adrianus Jacobus Schretlen, 32 j., met Maria Cornelia ... Kleef, 31 j. — Nicolaas Mispelblom van Altena, 44 j., ... van Cornelia Wilhelmina Vink, met Maria Johanna Petro... Gillissen, 29 j. — Arij van der Vaart, 34 j., wedr. van ... tharina de Groot, met Bernardina Leintjes, 30 j. — P... Gerardus Dompeling, 21 j., met Maria Catharina Kwiri... j. — Izaak Blaauw, 36 j., met Susanna Rauws, 38 ... Bartholomeus Niemeijer, 26 j., met Alida Jacoba Leijende... 29 j., wed. van Johannes Wagner. — Leenderd Dirk Jo... j., wedr. van Wilhelmina van der Zwan, met Guurtje Sp... 26 j. — Leenderd van der Harst, 29 j., wedr. van Ar... Rog, met Huibertje de Ruiter, 28 j. — Abraham Bach... 29 j., met Mietje Mendels, 27 j. — Johannes Mattheus ... mans, 32 j., met Christina Coenen, 23 j. — Rokus Bos... j., met Cornelia Evers, 42 j., wed. van Johannes Petrus ... kaaij. — Willem Frederik Ruijgrok, 21 j., met Hendric... sepha Hoevenaar, 27 j.

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 17 Julij 1854.

Nederland.	Pct.		**Rusland.**	Pct.	
Ned. W. Schuld.	2½	59 5/8 3/4 5/8	*Hope* 1798/1816	5	100 7/...
Dito Certificat.	3	71 3/8	Dito 1828/1829	5	100 1/...
Dito dito	4	89 5/8	Cert. 1831/1838	5	83½
O. I. Leening.	4		Dito Dito	4½	84½
Amort. Syndic.	3½		Dito *Hope*	4	
Hand.-Maats.	4½	123	Dito *Stieglitz*	4	
Belgie.			Dito dito 5e Ser.	4	
Certificaten.	2½		Inschr. Assig.	6	
D° *Rothschild.*	2½		Certific. dito.	6	59 1/...
Frankrijk.					
Obligatien.	3		**Polen.**		
Spanje.					
Nieuwe	1	18 11/16 15/16	Obligatien	4	
Dito Buitenl.	3	40 (11/16	**Oostenrijk.**		
D° Binnenl. 6/m.	3	35 1/16 7/16 1/16			
Bew. Sp. Com.		4 3/16	Metalliek	5	63 1/...
Amort. Schuld.			Dito bet. Amst.	5	73 1/8
Portugal.			Dito letter B	5	73 1/8
Londen nieuwe.	5	36 7/16 5/8 1/2	Dito 1847	2½	32 ...
Dito uitgest.	4		Dito 1851/1852	2½	32 ...

Mexic., te Lond. 3 pct. $23\frac{15}{16}$, $24\frac{1}{8}$, 24; dito ... $23\frac{15}{16}$, $24\frac{1}{8}$, 24.

Tengevolge van eenige aanzienlijke kooporders zijn Hol... sische en Oostenrijksche fondsen merkbaar gestegen; de ... soorten waren alle iets vaster met weinig affaire, alleen ... sche blijven met veel verkoopers merkbaar lager.

FRANKFORT, Vrijdag 14 Julij. 5 pct. Metallieke... Spanje binn. 3 pct. $35\frac{3}{8}$; dito 1 pct. $18\frac{7}{8}$.

LONDEN, Vrijdag 14 Julij. Consols op t. 91... Mexico N. 3 pct. $24\frac{1}{4}$; Peru $4\frac{1}{2}$ pct. 67; Gren. ... Sardinie 5 pct. 85; Spanje 1 pct. $18\frac{3}{4}$, $18\frac{5}{8}$; dito ... buit. $37\frac{1}{2}$; dito Certificaten $4\frac{1}{8}$; dito Passive 4; Russ... pct. 81; dito 5 pct. 97; Holl. 4 pct. 90; dito 2½ ...

PARIJS, Vrijdag 14 Julij. Fr. $4\frac{1}{2}$ pct. op t. ... pct. 70.80; Sp. binn. 3 pct. $34\frac{3}{4}$; dito 1 pct. ... $4\frac{1}{2}$ pct. $89\frac{1}{2}$; O. Metall. 5 pct. 80.

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Graven...